

housle^vtečka hrubý

ROZHOVOR

MILANA

TESAŘE

S JANEM

HRUBÝM

housleček hrubý

ROZHOVOR

MILANA

TESAŘE

S JANEM

HRUBÝM

Všechna práva vyhrazena.

Tato publikace ani žádná její část nesmí být reprodukována, uchovávána v rešeršním systému nebo přenášena jakýmkoli způsobem (včetně mechanického, elektronického, fotografického či jiného záznamu) bez písemného souhlasu nakladatelství.

Autoři a nakladatelství Galén vynaložili velké úsilí, aby zjistili majitele autorských práv dokumentárních fotografií.

Omlouváme se za případné neúmyslné vynechání jmen autorů, s radostí je uveřejníme v dalším vydání této publikace.

Epilogue © Josef Klíma, 2013

Photos © Jiří Kupka, Ivan Prokop, Jaroslav Prokop, Petr Šolar, archiv Galén a archiv Jana Hrubého, 2013

Posters © Karel Haloun a Pavel Büchler, Miroslav Jiránek, archiv Galén, 2013

Preface © Jiří Černý, 2013

Typography © Josef Repka, 2013

© Galén, 2013

ISBN 978-80-7492-093-6 (PDF)

ISBN 978-80-7492-094-3 (PDF pro čtečky)

{ housle
tečka
hrubý }

{ PŘEDMLUVA }

Nejznámější a podle mnoha publicistů i nejvýznamnější český rockový houslista Jan Hrubý se narodil 3. prosince 1948 v Praze a vyrůstal v nedalekých Dobřichovicích. První hudební nástroje dostal od rodičů: zkusmo foukací harmoniku a vážně už housle. Soukromě se na ně učil od deseti let u místních houslistů, především právníka Aloise Dvořáka, na Státní konzervatoři v Praze v letech 1964–1968 u Gity Morenové, a pak opět soukromě u violisty Ladislava Černého. Nejdřív se nadchl pro Purcella, Händela, Vivaldiho a další barokní skladatele. V Praze chodil na koncerty houslových virtuosů Henryka Szerynga, Davida Oistracha a Isaaca Sterna. Z rockové a folkové hudby ho ovlivnili především Beatles, Rolling Stones, Simon & Garfunkel a Bob Dylan, u brdských táboráků však hrál cokoli včetně lidovek a trampských písní. Prošel několika skupinami, ale agenturní kvalifikaci získal až s Reciprocity, kde v roce 1969 začal jako baskytarista. Mezi světovými houslisty ho postupně zaujali Stéphane Grappelli, Jean-Luc Ponty a Jerry Goodman.

Zjara 1974 dostal nabídku od Vladimíra Mišíka a v roce 1975 se v jeho skupině ETC... stal kapelníkem. Ještě výrazněji než výměnami instrumentalistů ovlivnil styl skupiny svými skladatelskými i hráčskými nápady, postavenými hlavně na melodické nápaditosti, sklonu k romantické rozjímavosti a citu pro vzájemné prolínání různých stylů, především rocku a folku. Zřejmě a přiznané byly v jeho pojetí ohlasy britských Jethro Tull. Ještě častěji než s ETC... hrával tehdy s Mišíkem v tak zvaném Čundrgruntu, různých sestavách, jimiž stále pronásledovanějším rockerům dávali příležitost ke společnému veřejnému koncertování dosud trpěni folkaři Vladimír Merta, Petr Kalandra a další.

Po agenturním zásahu v roce 1982 Hrubý odmítl držet skupinu bez zakázaného Mišíka a sám ETC... rozpustil. Krátce pak působil v Blues Bandu Luboše Andršta. S trvalejším řešením tehdejší situace, vlastně dramaturgickou protizbraní na úderu vůči rockové hudbě, přišel textař Ladislav Kantor, když požádal Hrubého, aby pro zpěváka Michala Prokopa přestavěl repertoár i skupinu Framus Five a využil jak „volné“ hráče ETC..., tak skladatele Petra Skoumala a textaře Pavla Šruta. Během téměř pětileté spolupráce Hrubý přeměnil a vyhranil nejen zvuk skupiny, ale i samotného Michala Prokopa.

Jakmile agentura rozvolnila nesmyslný zákaz Mišíkovy činnosti, Hrubý se v roce 1985 vrátil i k ETC.... Příležitostně vystupoval od roku 1987 také v akustickém Nu Triu s Prokopem a kytaristou Lubošem Andrštem. Svou druhou etapu v ETC... ukončil Hrubý sám v témž roce 1987 po albu Vladimír Mišík – ETC... 4.

Do prvního sólového instrumentálního alba Cesta na severozápad (1992) a tím i samostatné kariéry, která pokračuje dodnes, Hrubého v podstatě dotlačil jeho kamarád, populární rockový zvukař a producent Jiří Mirovský řečený

Mirda, když mu náhle oznámil natáčecí termíny. Pohotově tak využil ohlasu, jaký měly Hrubého vlastní skladby na pražském koncertu s bretaňským harfeníkem a zpěvákem Alanem Stivellem. Další alba v podobně keltském duchu rychle následovala, už se zpívajícími hosty. Svou první opravdu vlastní skupinu, s níž koncertuje i v zahraničí, hlavně na britských ostrovech, Hrubý nazval Kukulín – podle hrdiny irských pověstí i holiče z Havlíčkova Krále Lávy. Mezi jeho spoluhráči někdy bývá i jedna z jeho tří dcer, flétnistka Andrea.

Nemění se jména těch, na jejichž projektech se Jan Hrubý jako skladatel i houslista nejčastěji a rád podílí: Petr Skoumal, Vladimír Mišík, Michal Prokop.

Nevyprchává ani vůně Hrubého hudby, jak ji poznal a charakterizoval jeden z jeho spolupracovníků, velšský zpěvák Peter Mustill: romantika a hospoda.

Důležité je i Hrubého vidět hrát. Nebo si vybavit poletujícího šumaře z obrazu Marka Chagalla.

Jiří Černý

{1}

Honzo, jaký je tvůj nejranější zážitek spojený s hudbou?

Když mi bylo asi pět let, dali mě do školky. Táta mi tenkrát koupil foukací harmoniku a já jsem na ni hrál nějaké písničky. Nepamatuju si samozřejmě, jak jsem je hrál, ale učitelky je poznávaly. Takže to snad na pětiletého kluka nebylo tak blbé. Se školkou se pojí i další můj zážitek. Narodil jsem se v prosinci, a do školy jsem tedy měl jít o rok později. A poslední rok před školou požádala paní ředitelka Slavíková mého tátu: „Stando, vezmi si toho kluka domů. Máte doma babičku, ať ho hlídá. On nám tady kazí morálku.“

V čem jsi jako malý kluk kazil morálku?

To už nevím, asi jsem nějak zlobil. Říkali o mně: „On je takový dobrosrdečný, se vším pomůže, ale taky neposedí, pořád ho někde hledáme.“ Nic zlého jsem asi nedělal, jen mě nějak nemohli uhlídat. A tak mě vzali ze školky domů a hlídala mě babička, jenže ani ona mě neuhlídala. Jezdil jsem na takovém malém kole a byl jsem hrdý na to, že nemusím do té školky. Ostatní děti na mě závistivě pokukovaly zpoza plotu a já jsem jezdil kolem, dělal brmm brmm brmm a byl jsem šťastný, že mám takovou svobodu. Tenkrát to na ulici nebylo tak nebezpečné jako dneska. V Dobřichovicích mělo auto jen pár lidí.

Já si vzpomínám, že už ve školce jsem vnímal hudbu, která se u nás doma linula z rádia. Jak to bylo u tebe? Co jsi jako malý poslouchal?

Babička, která mě hlídala, se motala kolem plotny a v jednom kuse si zpívala. Já jsem se snažil zpívat s ní a ona mě to učila. Pocházela z Vysočiny, od Golčova Jeníkova, a tak to byly asi písničky z pomezí Moravy a Čech. Ale už si na to přesně nevzpomínám. Moje máma, která pocházela od Nového Bydžova, také trochu zpívala. To byly zase podkrkonošské písničky. A já jsem odmalicka rád poslouchal, když hráli Plzeňáci. Vůbec muzika z Chodska nebo ze západních Čech mě přitahovala.

Že máš rád chodskou muziku, vím. Ale to tě to skutečně přitahovalo už jako kluka?

Jasně. Zvuk dud mě dostal okamžitě. Třeba moje manželka dudy nemusí vůbec, ale mně přišlo, že je to úplně něco jiného, než člověk běžně slyší. A ještě jeden zvuk se mi líbil už jako dítěti: hoboj a vůbec šalmajové nástroje.

Dokázal bys říci proč?

Nedokázal. Ale ta barva zvuku mě zkrátka přitahovala.

V tom výčtu mi zatím scházejí housle...

Na housle jsem začal hrát poměrně pozdě. Dnes děti začínají už v přípravkách, ale já jsem začal hrát snad až ve třetí třídě, tedy skoro v deseti. A to je na housle z dnešního pohledu opravdu pozdě. Rok nebo dva jsem chodil u nás v Dobřichovicích do osvětové besedy, kde housle učil profesor Basil Macalík z Řevnic. S jeho o rok starší dcerou jsem mimochodem později chodil na konzervatoř. Můj další učitel, pan doktor Dvořák, byl známý mého táty. Byl to právník, ale zároveň vynikající houslista, který za první republiky vystudoval nějakou mistrovskou houslovou školu na úrovni dnešní akademie. Měl výbornou techniku hry, ale bohužel zemřel docela mladý, asi v 59 letech.

Takže následovala další výměna učitele?

Já jsem se tak různě potloukal. Chvilí jsem učitele měl, chvíli ne. Učil mě například violista Petr Čech ze Všenor, který studoval na akademii u Ladislava Černého. Chvilku jsem byl u houslové virtuosky Nory Grumlíkové, která později dostala angažmá v Japonsku. A ta mě – to mi bylo asi čtrnáct – předala Pavlu Charvátovi, v té době studentovi šestého ročníku konzervatoře, který měl také výbornou techniku a říkal mi, že když hraju Mozarta, mám lepší tón než on. Namítal jsem: „To je sice možné, ale mám jen jedno procento tvé techniky.“ A on mi odpověděl: „Počkej, to všechno přijde.“ Hodiny u něj na Smíchově se mi hrozně líbily. Byly takové volnější, ale zároveň ode mě Pavel chtěl možná desetkrát víc než učitelé před ním. U něj jsem také strávil asi rok a seznámil jsem se tam například se Zdeňkem Juračkou, kterého také učil. V roce 1964 jsem ukončil základní devítiletku v Dobřichovicích a po prázdninách jsem nastoupil na pražskou konzervatoř.

Byl jsi tedy takový student-kočovník... Proč jsi vlastně nechodil do klasické „lidušky“?

U nás v Dobřichovicích nebyla, byla tam jen ta osvětová beseda. A pan profesor Macalík byl možná dobrý učitel, ale nároky, které na žáky měl, byly malé proti tomu, co jsem zažil později.

Houslím jsi tedy jako dítě věnoval hodně času. Bavilo tě to?

No, nebavilo. Říká se, že je to čertovské řemeslo. A také to láme tělo, zkřivenou páteř mám celý život. Ale vydržet se to dá. V nějakých dvanácti nebo třinácti letech nepochopíš, že když jsi blbý na všechno ostatní a muzika je pro tvůj rozvoj to nejlepší, že by ses jí tedy měl věnovat. To snad dokázali jen geniové, které bavilo cvičit osm hodin denně. Já jsem raději hrál na řece hokej. No

1951

Já se sestrou Mařenkou a babičkou

1954

Mateřská škola

1964

Základní škola

a v takovém případě přiběhla babička a křičela: „Počkej, až přijde domů táta! Měl jsi cvičit. Už tam na tebe čeká pan Čech!“

Když tě to nebavilo, proč jsi vůbec do houslí chodil? Rozhodnutí rodičů?

Rodiče se prostě někde dozvěděli, že housle jsou základ. Že můžeš hrát na cokoliv, ale že začít se má na housle. A možná mě u těch houslí držela muzika jako taková.

Dostal ses později i k něčemu jinému?

Vlastně už jen na konzervatoři k obligátnímu pianu, na které jsem se ale moc nenaučil. Zahraju sice relativně dost, ale musím si to sám vymyslet. Umím také něco málo na varhany. No a na kytaru hraju jako asi každý kluk. Táta mi kytaru koupil, když mi bylo patnáct, ale kladl mi na srdce: Nejdřív housle, potom kytara! Jo, a ve škole jsem trubil pionýrské fanfáry...

Počkej, to mě zajímá! Můžeme se u toho zastavit?

Na základní školu jsem chodil v rodných Dobřichovicích a patřil jsem do kategorie „známých firem“. Když se před hlavní přestávkou ozval z amplionu hlas ředitele Kašíka, že se mají do ředitelny dostavit někteří žáci, často padlo i moje jméno. Jednou navštívil naši školu ředitel základní školy ze Všenor soudruh Zikmundovský a něco přivezl. Před hlavní přestávkou zavrčel školní rozhlas a z něho se ozval Kašíkův hlas: „Do ředitelny se dostaví žák Hrubý.“ Jelikož jsem si nebyl jistý, co jsem zase provedl, rozbušilo se mi srdce a pocit jsem měl prachmizerný.

Zaklepal jsem na dveře ředitelny a pomalu, přihrbně vstoupil. Kašík mě přivítal slovy: „Říkala mi kolegyně Dražanová, že prý jsi hrál v kvartetu s jejím mužem na koncertě v Černošicích. My tady pro tebe něco máme.“ Otevřel krabici a vyndal zlatou trumpetu s rudým praporkem: „Místo alotrů s Caldou budeš troubit, až se z tebe bude kouřit.“ A prý že když můžu hrát s Dražanem na housle, na trumpetu se pionýrské fanfáry také naučím. Fanfára nemá klapky, hraje tedy jen alikvotní tóny. Místo not se používaly vodorovné čárky v různých úrovních a nad nimi písmena G–C–E–G. Z těchto tónů se skládaly různé fanfáry.

Začal ses je tedy učit...?

Hned po škole jsem vyrazil s trumpetou na sokolovnu, kde jsme se scházeli a hráli fotbal. Byl jsem středem pozornosti, každý si chtěl fouknout. Za chvíli byla trumpeta tak zaplivaná, že jen chrčela. Ale ty fanfáry jsem do večera do-

W

Wagner, Wilhelm Richard 23
 Waits, Thomas Alan *Tom* 119
 Walsh, Miles 139
Watching The Wheels 147
 Watters, Muddy 125
 Weather Report 79
 Werich, Jan 24
When I Was Single 146
*Witch of Glastonbury viz Čarodejnice
 z Glastonbury*
Woman 147
 Wunsch, Ivan 146
You've Got To Hide Your Love Away 147

Z

Začouzené skličko 145
Zamrzlé jezero 140
 Zaháková, Hana viz Bilá, Lucie
Západočeská passacaglia 100, 141
 Zápotocký, Antonín 128
Září 147
Zatmění měsíce '97 142
Závěrem 147

Závojevý tanec 141

Zawinul, Josef Erich *Joe* 38, 79, 119
 Zbořil, Pavel *Buddy* 118
Zelená ještěrka 139, 142
Zelené obilí 49, 80
Zelené rukávy 145
 Zelenka, Jiří *Zelí* 65, 67, 95, 123, 140, 142
Zelenovský rybníky 100, 141
Zeměplaz 142
 Zikmundovský (ředitel základní školy) 12, 13
Zima 142
 Zimolka, Aleš 146
 Zmožek, Jiří 49
 Zrzavý, Jan 141
Ztracená myšlenka 144
Zvěrokruhy 55

Ž

Žáček, Jiří 54, 144
 Žalčík, Hynek 29
Žentour 65
Ženy středních let 104, 143
Žlutý pes 25
 Žváček, Vilém 97

{PODĚKOVÁNÍ NAKLADATELSTVÍ}

Jiřímu Černému, Josefu Klímovi, Karlu Halounovi a Ludkovi Kubíkovi,
 Jiřímu Kupkovi, Rudolfu Teichmannovi,
 všem uvedeným i nám neznámým fotografům a výtvarníkům,
 a zejména Zuzaně a Janovi Hrubým.

housleček hrubý

ROZHOVOR
MILANA
TESAŘE
S JANEM
HRUBÝM

Vydalo nakladatelství Galén, Na Bělidle 34, 150 00 Praha 5

Edice Olivovníky

Editor nakladatelství Lubomír Houdek

Šéfredaktorka nakladatelství Soňa Dernerová

Odpovědný redaktor Radek Lunga

Fotografie Jiří Kupka – titulní, strany 5, 7, 8, 48, 63 (uprostřed vlevo), 64, 67, 81 (dole a uprostřed vpravo), 83 (dole), 99, 105 (nahore), 109 (nahore), 112, 121 (nahore), 123 (nahore), 127 (výřez), 133, 135, 137 a 138; Ivan Prokop – strany 47 a 126–127; Jaroslav Prokop – strany 31, 46 (nahore vlevo a uprostřed), 51 (členové ETC... na plakátu); Petr Šolar – strana 123 (dole); archiv Galén – strana 46 (vpravo nahore), 139–147 (obaly alb JH) a archiv Jana Hrubého

Plakáty Karel Haloun a Pavel Büchler s využitím fotografií Jaroslava Prokopa (strana 51 nahore), Miroslav Jiránek (strana 51 dole); oba plakáty z archivu Karla Halouna a Ludka Kubíka /3.dílna/ a archivu nakladatelství Galén (strana 46 dole)

Typografie a sazba Josef Repka

První vydání v elektronické verzi

G 331010

www.galen.cz | www.olivovniky.cz

Kniha byla vydána v roce 20. narozenin nakladatelství Galén.